

เทศน์เช้า วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราอยู่กันเราต้องการความสุข ความสุขมันเกิดจากไหนล่ะ? ความสุขเกิดจากภายนอกและภายใน ภายนอก ถ้าสังกรรมเย็นเป็นสุขนะ เวลาเราเกิดมา เราเกิดมาเป็นผู้ที่ ดี ปัจจุบันนี้เราเกิดมาเจอในหลวงที่คือนะ ๖๐ ปีนี้ชาติไทยร่มเย็นเป็นสุขขนาดนี้ ดูชาติรอบข้าง ชาติรอบข้างบ้านแตกสาแหรกขาด อพยพย้ายถิ่นหนีถิ่น เมืองไทยไม่เคยเป็นแบบนี้ นะ เมืองไทยเราร่มเย็นเป็นสุขนะ...ใช่ มันจะมีความขัดแย้งกันบ้างเป็นเรื่องธรรมดา คำว่า “ธรรมดา” พี่น้องยังทะเลาะกัน พี่น้องอยู่ในบ้านเดียวกันยังขัดใจกัน ไอ้เรื่องของหัวใจมันต้องมีการขัดแย้งกันเป็นเรื่องธรรมดา ธรรมดานะ

แต่ถ้าผู้นำที่ดี ผู้นำที่ดี ผู้นำที่ดี เราเกรงใจ จะทำอะไรเราคิดถึงพ่อถึงแม่นะ ใครทำอะไรก็คิดถึงพ่อถึงแม่เรา ถ้าพ่อแม่เราเป็นคนดี พ่อแม่จะเสียใจไหมถ้าเราทำอะไรไป อย่างไม่รู้แล้วแต่ ถ้าผู้นำที่ดี เราเองเราก็ยังมีความเกรงใจ ถ้ามีความเกรงใจ เวลาทำอะไรมันทำไม่ได้สุดความคิด

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมา ข้างนอก ข้างนอกคือสังคม สังกรรมเย็นเป็นสุข นี่อำนาจาสนา บารมีของคน เราเกิดมา ทุกคนเกิดมาอยากเจอเพื่อนร่วมงานที่ดี อยากเจอเจ้านายที่ดี อยากเจอเพื่อนที่ดี ทุกคนอยากเจอดีๆ ทั้งนั้นแหละ แต่ทำไมมันไม่เจอล่ะ เวลามันเจอที่ดี ที่ดีก็อยู่กับเรา ชั่วคราว

มีคนมาพูดมาก เวลาคนดีๆ อยู่กับเราแป๊บเดียว แต่ไอ้คนที่บีบบังเรา ทำไมอยู่กับเรานาน เหลือเกินๆ ทำไมเลือกไม่ได้ๆ

เลือกไม่ได้มันเป็นอำนาจาสนา ทำไมเรามาผจญอย่างนี้ล่ะ ทำไมเราไม่เจอคนที่ดีๆ ละ

บางคนเขามาหามะ เขาบอกเขาเกิดมาเขามีแต่สิ่งที่ดีงามมาทั้งนั้นเลย สิ่งที่ดีงาม เขาก็ทำบุญกุศลมา คุณี เวลาครอบครัว พ่อแม่พี่น้องมาวัดมาว้าวรร่วมกัน มีความเห็นตรงกันนี้หายาก

แต่มีความเห็นตรงกัน คุณิ เราอยู่ในบ้าน สามิภรรยาณะ ลิ่นกับพินยังมีขบกัน มีกัดกัน มีขบกัดกัน เป็นเรื่องธรรมดา เรื่องธรรมดาเพราะหัวใจมันรักขายากใจ ถ้าหัวใจรักขายาก นี่เรื่องข้างนอก

เรื่องข้างในละ เรื่องข้างใน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน วันนีวันพระ วันพระ เราทำทาน ในสมัยโบราณเราณะ พอวันโกนเขาก็เตรียมอาหารแล้ว เตรียมอาหารไว้เพื่อวันพระ ไปใส่บาตร เขาเตรียมอาหารไว้ เขาคิดถึงเรื่องอะไรละ? เขาคิดถึงเรื่องบุญเรื่องกุศลของเขา เขาคิดถึงเรื่องใฝ่ดี ชีวิตเรามันจะยากแค่นั้น ชีวิตเรามันจะมีความกดดันขนาดไหนก็แล้วแต่ เราจะหวังพึ่งบุญกุศลของเรา จิตใจมันก็มีความคิดแตกต่าง ความคิดแตกแยกจากความที่มันอมทุกข์อยู่นั้นแหละ จิตใจมันอมทุกข์อยู่ตลอดเวลา เวลามันคิดถึงสิ่งดีๆ มันคิดของมันไป คิดหวังพึ่งบุญกุศล

ในโบราณเราต้องแสวงหา เข้าเราไปทำบุญกุศลนี้เรื่องของทาน ทำบุญกุศล ใกล้ชิดกับผู้ทรงศีลทรงธรรม ถ้าทรงศีลทรงธรรม เข้าไปแล้วมันร่มเย็นเป็นสุขใหม่ เข้าไปใกล้ชิดผู้มีศีลมีธรรม เข้าไปยิ่งเราร้อน ถ้าเข้าไปใกล้ชิดผู้ทรงศีลทรงธรรมมันต้องร่มเย็นสิ มันร่มเย็น แต่ถ้ามันเราร้อน เราร้อนเพราะอะไร เราร้อนเพราะกิเลสมันร้อนใจ ถ้ากิเลสของเรามันเข้าไปใกล้ชิดผู้ทรงศีลทรงธรรม เห็นใหม่ ถ้าถึงความสงบ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

ความสงบ ความระงับ คุณิ ไปดูวัดควาที่เขาประพฤติปฏิบัติ ไปประพฤติปฏิบัติ วัดเขาจะร่มเย็น วัดเขาจะเงียบสงบ นี่เราไปวัดขึ้นมามันไปโรงบ้ำ มีแต่มหรสพสมโภช มันลงวัดที่ไหนละ วัดเขามีแต่ความร่มเย็นเป็นสุขใช่ใหม่ มีแต่ความสงบสงัดใช่ใหม่ วัดเข้าไปมีแต่ความวิเวกใช่ใหม่ วัดไหนที่เข้าไปแล้วมีแต่ความคึกครื้น มีมหรสพสมโภช อบายมุข อบายภูมิ สิ่งที่อบายของนี่เป็นอบายหมดแหละ พวกเรื่องการพนันขันต่ออบายมุข อบายมุข การขบรื้องพ็อนรำนี้ อบายมุข อบายมุขเพราะมันทำให้คนเปลอ ทำให้คนขาดสติ ทำให้คนประมาท วัดเป็นอย่างนั้นหรือ ถ้าไปวัดอย่างนั้น ไปอย่างนั้นกิเลสมันสนุกใจ “อยู่บ้านเงียบเหงา ไปวัดแล้ว โอ้โฮ! มันคึกครื้นๆ ไปอย่างนั้นแล้ว อย่างนี้ดี วัดอย่างนี้มันมีความสุข”

แต่ถ้าไปวัดที่สงบสงัด กิเลสมันโดนจิตดวงนะ มันอึดอัด ไปใกล้ชิดผู้ทรงศีลทรงธรรม แล้วมันต้องมีความสุข ความสงบ ความระงับ ไปใกล้ชิดผู้ทรงศีลทรงธรรมทำไมยิ่งเดือดร้อน

เดือดร้อนนะ มันเดือดร้อน ๒ อย่างไง เดือดร้อนเพราะกิเลสมันเดือดร้อน เดียวเข้าไปโรงบ้ำโรงเบียร์ เข้าไปกิเลสมันคึกครื้นใจ อย่างนั้นกิเลสมันคึกครื้น มันจะวัดอะไรละ ถ้ามันวัดมันต้องวัดตรงนี้ไง ถ้าวัดตรงนี้ เห็นใหม่ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมะย่อมคุ้มครอง

สุจริต ความถูกต้องดีงามมันคุ้มครอง ถ้ามันคุ้มครอง ทำสิ่งใดก็ได้ เรามีความองอาจกล้าหาญ
ทั้งนั้นแหละถ้าเราทำความถูกต้องของเรา ถูกต้องจากข้างนอก-ข้างใน ข้างนอกคือศีล ศีล สมาธิ
ปัญญา ถ้าศีลมันดีขึ้นมา ถ้ามันทำสมาธิได้ สมาธิมันก็จะป็นสัมมาสมาธิ ถ้ามันเกิดภาวนามย
ปัญญา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เวลาจะเห็น
เห็นศีล เห็นสมาธิ เห็นปัญญา เห็นวิธีการ

แต่ถ้ามันพิจารณาของมันขึ้นไป มันทำของมันขึ้นไป เห็นไหม ปาปมุตๆ มันไม่มี
บาปกรรมสิ่งใดเลย ปาปมุต พ้น เป็นผู้ที่ไม่มีบาปกรรมในหัวใจดวงนั้น ผู้ที่ปาปมุต พ้นจากดี
และชั่ว แต่ของเรามันระหว่างเดิน ระหว่างที่เราจะก้าวเดินไป มันเป็นมิจฉากับสัมมา ถ้ามันมีศีล
ศีลเราสะอาดบริสุทธิ์ เราทำขึ้นไปก็สัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิเวลาเข้ามาแล้ว สัมมาสมาธิ พื้นฐาน
ที่ดียกขึ้นสู่วิปัสสนา ปัญญาการรู้แจ้ง ถ้ารู้แจ้งก็เป็นมรรค

ถ้าเราสุจริต เราก็พยายามมีความเข้มแข็ง มันก็สงบเข้ามาได้ มันก็เป็นมิจฉา พอมิจฉา มัน
ทำลายล้างไปหมดแหละ มันส่งออก พอมันส่งออก ส่งออก ผลมันคืออะไร? ส่งออก ผลมันคือ
ทำให้ตัวเองแห้งผาก ทำให้ความสะอาดของเรา ทำให้ความเข้มแข็งของเราอ่อนแอไปเรื่อย เพราะ
ส่งออกไป ไปรู้เรื่องคนอื่นหมดเลย แต่ไม่รู้เรื่องของตัวเอง

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อตตฺตา หิ อตตฺโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
เราต้องเข้ามาดูในใจของเรา เราเข้ามาเพื่อค้นคว้าใจของเรา เราทำเพื่อความสงบระงับของเรา
แล้วมันเกิดปัญญา ปัญญาที่รู้แจ้ง รู้แจ้งในความไม่รู้ในใจ

ใจเราไม่รู้เรื่องอะไรล่ะ? ไม่รู้เรื่องอวิชชา ไม่รู้เรื่องการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย เวลา
เกิดขึ้นเกิดมาจากไหน? เกิดมาจากพ่อจากแม่ เกิดมาจากพ่อจากแม่เกิดจากผลของวิภวัญญะ เกิดจาก
ผลเวรผลกรรม ผลของการสร้างสมบุญญาธิการมาร่วมกัน มันถึงได้เกิดมาเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็น
ลูกกันอยู่นี่ไง

การเกิดเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูก ผลเกิดมาจากกรรม แต่เราบอกเกิดจากพ่อจากแม่ เกิดมา
เป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนให้เราสละ เราละ เราวาง วางอะไร?
วางกิเลสต้นเหตุความทะยานอยาก วางไอ้ความบิบบิ้นหัวใจใจ แต่มีความหมั่นเพียร หมั่นเพียร
อะไร? หมั่นเพียรทำคุณงามความดีไง หมั่นเพียรทำคุณงามความดี ความดีของใคร ความดีเพื่อ
คนอื่นหรือ... ไม่ใช่ ความดีเพื่อหัวใจดวงนี้

หัวใจดวงนี้ถ้ามันมีคุณงามความดีของมัน เพราะคุณงามความดีมันจะไปปลงล้างไอ้ความไม่รู้ในใจนั่นล่ะ ไอ้ความไม่รู้ ไอ้ความหลงใหลนั่นล่ะ ถ้ามันมีความดีขึ้นมามันฟ้องแล้ว ความดีความดีเพื่อใคร? ความดีเพื่อใจ หัวใจดวงนี้ ให้หัวใจดวงนี้มันฟ้องแล้วขึ้นมา ถ้าหัวใจนี้ฟ้องแล้วขึ้นมาใครมันจะโกหกล่ะ เพราะมันโกหกจากข้างนอก ข้างนอกเราก็ได้ผ่านมาแล้ว ข้างนอกเราก็ได้ชวนชวนเข้ามาแล้ว ข้างนอกคืออะไร? ข้างนอกคือความฉ้อฉล

ศีลมันมีความฉ้อฉลใหม่ การกระทำ กระประพฤติปฏิบัติมันมีการฉ้อฉลใหม่ ถ้าฉ้อฉลมันก็ส่งออกไป ความฉ้อฉลนั้นเราพยายามต่อสู้ด้วยสติปัญญาของเราแล้ว จนมันสงบระงับเข้ามาแล้วคนจะมาชักนำให้เราฉ้อฉลอย่างนั้น เราจะยอมไปฉ้อฉลกับเขาไหม เราไม่ฉ้อฉลเพราะอะไร เพราะมันปัจเจกตั้ง มันสันตภิภูฏิกโก เพราะมันมีความจริงในหัวใจใจ ความจริงในหัวใจมันทำมาอย่างไร มันชวนชวนมาอย่างไร มันกระทำมาอย่างไรมันถึงได้ความจริงขึ้นมา ความจริงขึ้นมาคือสติ

เราเรียกร้องให้คนช่วยเหลือ เรียกร้องทุกคนให้เห็นใจเราว่าเราเป็นคนดี แล้วเราไม่ได้รับผลตอบแทน เราเรียกร้องไป เราเรียกร้องให้คนยอมรับเราไป แต่หัวใจมันยอมรับตัวมันเองไม่ได้ แต่เรามีสติขึ้นมา เราขยับขยับความบีบคั้นในใจของเราได้ เราจะเรียกร้องใครล่ะ

เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาธรรม สัตว์ทั้งหลายคือสัตว์ผู้ข้อง สัตว์ทั้งหลาย เห็นไหม แล้วมาธรรมๆ ธรรมคือคูหัวใจข้านี้ใจ คูความฟ้องแล้วนี้ใจ ถ้ามันคูหัวใจของเรา เพราะมันสุข มันสงบ มันระงับ มันสว่างไสวกลางหัวใจ มันไปกลัวสิ่งใด มันไปกลัวสิ่งใด ลุยไฟก็ได้ ลุยไฟจะลุยสิ่งใดก็ได้เพราะมันฟ้องแล้วจากภายในใจ ถ้ามันฟ้องแล้วจากภายใน นี้ใจ ถ้าศีลธรรมมันคุ้มครองมันคุ้มครองอย่างนี้ใจ ถ้ามันคุ้มครองอย่างนี้

ที่นี้มันอยู่ที่วิบากกรรม ถ้าวิบาก คุณติ ถ้าข้างนอกมันมีความเข้าใจผิด ข้างนอกมีการบิดเบือนกัน ข้างนอกๆ ข้างนอกคือหัวใจดวงอื่น ข้างนอกคือสังคมที่เขามองเรา สังคมเขามองเรานะ ถ้าสังคมเขามองเรา นี้ประชาธิปไตยใจ เสียงส่วนใหญ่เขาชอบอย่างนั้นใช่ไหม แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเรา เรารักษาดูแลหัวใจของเรา เขาก็บอกว่า “เราเป็นคนเห็นแก่ตัว เราเป็นคนที่ไม่คิดถึงสังคม”

ใครไม่คิดถึงสังคม คิดถึงสังคม แต่เราจะทำให้หัวใจเราต่ำต้อยอย่างนั้น ตามกระแสไปอย่างนั้น กับเรามีจุดยืนของเรา จุดยืนของเรามันไม่มีผิดพลาด ไม่ผิดพลาดเพราะอะไร เพราะว่า

ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคตนะ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา ความจริงขึ้นมามันสุขสงบ มันระงับของมัน ถ้ามันสงบระงับของมัน แล้วถ้าเรามีอำนาจวาสนาบารมีแบบพระโมคคัลลานะ ถ้ามีฤทธิ์ มีเดชเพิ่มขึ้นมานั้นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้ามีฤทธิ์มีเดชมันจะแสดงออกด้วยความรู้เห็นของเขาได้

คุณติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน เวลาท่านนอนกำหนดลมหายใจ เข้าออก เข้ามานสมาบัติอยู่ พระก็เห็นว่านี่อยู่ที่นี้กว่านิพพานไปแล้ว พระอนุรุทธะที่ท่านรู้ของท่าน ท่านเป็นเอตทัคคะทางรู้วาระจิต ท่านบอก “ยัง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากำลังเข้าปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน อากาสนัญญาตนะ ท่านกำลังเข้าฌานของท่านอยู่” นี้ ผู้รู้เขามี

นี่ก็เหมือนกัน เราทำคุณงามความดี ความดีของเรา ถ้าเราไม่มีอำนาจวาสนาบารมี การแสดงออกด้วยอภิญญาเขาจะรู้กับเราได้อย่างไร แต่ผู้รู้เขามี ผู้รู้เขามี ถ้าผู้รู้เขามี นี่ความจริงเป็นความจริงอย่างนั้น

เราก็ปรารถนาใจ เรามาสร้างบุญกุศลกันอยู่ที่นี่ เรามาสร้างที่ไหนล่ะ เราทำความดีๆ ความดีเพื่อหัวใจเราทั้งนั้นแหละ ไม่ได้ทำความดีเพื่อคนอื่นนะ แต่ความดีอย่างนี้มันเป็นบทฝึกหัด เหมือนนักเรียนเลย นักเรียนอนุบาล แบบฝึกหัดให้มันเขียนหนังสือให้เป็น นี่ก็เหมือนกัน เสียสละๆ ถ้ามันสละอารมณ์ไม่ได้ มันสละความบีบคั้นใจไม่ได้ มันก็อาศัยอามิส

คุณติ อาหาร สิ่งที่เราหามา ปัจจัยเครื่องอาศัยมันน้ำพักน้ำแรงเราทั้งนั้นแหละ ของเป็นของวัตถุ ทำไมเราสละได้ เราสละได้ละ แล้วทำไมไอ้ความทุกข์ ไอ้สิ่งที่มันบีบคั้นหัวใจทำไมมันสละไม่ได้ละ มันสละไม่ได้เพราะมันขาดการฝึกหัด ขาดสติ สติกับศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามันมีขึ้นมา มันเข้มแข็งขึ้นมา มันสละได้ มันชนะได้ เวลาอาสาวิกขยญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประหัตประหารกิเลสนะ กิเลสคือพญามาร พญามารมันกลัวธรรมะ กลัวศีล สมาธิ ปัญญา

ศีล สมาธิ ปัญญา คุณติ ทางโลกอาวุธของเขาก็คือปืนพาน้ำไม้ อาวุธของธรรมะ สติ สมาธิ ปัญญา มันเป็นศีล สมาธิ ปัญญา คุณติ มันเป็นอาวุธ ธรรมอาวุธ มันเข้าไปประหัตประหารกิเลส เข้าไปต่อสู้กับพญามาร แล้วเวลาคนที่ภาวนานะ คนภาวนา เวลาเขาภาวนาทั้งวันทั้งคืน เพราะอะไรละ เพราะเวลากิเลสกับธรรมมันสู้กันกลางหัวใจ สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน งานของเรา คุณงามความดีของเราคือเกิดธรรมจักร เกิดจักร

ความคิดของโลกมันเป็นกงจักร เวลาธรรมจักรมันหมุน คีล สมาธิ ปัญญา มันเกิดมรรค ผู้ใดไม่เห็นธรรม ผู้นั้นไม่เห็นตถาคต ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล หัวใจดวงใดไม่เกิดศีล สมาธิ ปัญญา ไม่เกิดมรรคญาณ ไม่เกิดสัจจะความจริงขึ้นมา หัวใจดวงนั้นจะไม่ได้รับรสผลสิ่งใดเลย ถ้าหัวใจดวงใดเกิดมรรคเกิดผลขึ้นมาในหัวใจ มันถึงจะเห็นรสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

ถ้าเห็นรสของธรรมชนะรสทั้งปวง รสของธรรมๆ คุณงามความดีจากหัวใจที่มันสุข มันสงบ มันระงับ มันจะส่งออกไปทำทุจริต ส่งออกไปทำสิ่งที่ขัดแย้งกับสังคม ให้สังคมเขามีความเห็นต่าง ให้เขาทุกขร้อนไปทำไม มันเป็นไปไม่ได้หรอก เว้นไว้แต่เราทำคุณงามความดีแล้ว แล้วกิเลสมันรับไม่ได้ ถ้ากิเลสรับไม่ได้ ถ้าเรามีสุจริตคุ้มครองหัวใจของเรา เรามีจุดยืนของเรา

เห็นไหม หนึ่งตัวอย่างดีกว่าร้อยคำสั่ง ศาสนาทยายท มีผู้ที่มีคุณธรรมในใจคนคนหนึ่ง ดวงใจดวงหนึ่งมันเป็นประโยชน์กับโลกมหาศาลเลย แต่คูลี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ “ภิกษุทั้งหลาย ถ้าพวกเธอโดนโลกธรรมเบียดเบียน ให้ระลึกถึงเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นเจ้าของศาสนา ยังโดนโลกธรรมเบียดเบียน” เพราะว่าลัทธิศาสนาต่างๆ เขาจ้างคนมาดิฉินนินทา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านก็โดนกระทบเหมือนกัน แต่กระทบได้แต่สิ่งที่สุอุปาทิสถนิพพาน กระทบได้แต่เรื่องโลกๆ ใจ มันเข้าถึงใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ มันเข้าไม่ได้เพราะท่านรู้เท่าทันหมดแล้ว อวิชชามันไม่มี ไม่มีภวาสวะ ไม่มีภพ ไม่มีสถานที่ มันไม่มีสิ่งใดไปรองรับสิ่งนี้หรอก มันทะลุปรุโปร่ง มันหายไปหมดแหละ

แต่ทีนี้ในมุมมองของโลกใจ มุมมองของเราพวกบริษัท ๔ ใจ พอโดนอะไรกระทบขึ้นไปแล้ว “เราก็อำคุณงามความดีแล้ว ทำไมมันยัง โดนอย่างนั้น ทำไมมันโดนอย่างนี้ใจ”

“ถ้าเธอโดนโลกธรรมเบียดเบียน เธอให้ดูเราองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในโลกนี้ผู้ที่โดนโลกธรรมเบียดเบียนหนักที่สุดไม่มีใคร โดนเท่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” ท่านโดนมหาศาล แต่หัวใจท่านพ่องแผ้ว ท่านไม่มีผลกระทบกระเทือนในความเป็นจริงในใจของท่านเลย ท่านให้ดูเป็นตัวอย่างๆ ดูเป็นตัวอย่างด้วยขันติธรรม

แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติ เราปฏิบัติโดยความจริงของเรา เพื่อประโยชน์สุขของเรา ความสุจริตมันจะคุ้มครองหัวใจของเรา ศีล สมาธิ ปัญญาจะเป็นสัจจะ เป็นเกราะคุ้มครองความ ถูกต้องดีงามในใจของเรา เราดูแลใจของเรา

มองโลก มองเขาทำ แล้วก็เปรียบเทียบว่าเราจะทำอย่างนั้นไหม เรามีครูบาอาจารย์นะ หลวงตาท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ท่านจะบอกเลย สอนไว้ประจำ เขาจะอย่างไรเรื่องของเขา พวกเราจะทำคุณงามความดีไว้

ใครจะติฉินนินทาขนาดไหนท่านบอกนั่นมันเรื่องของเขา เรามีจุดยืนของเรา มีจุดยืนของเราคือมีจุดยืนของท่าน ท่านจะทำคุณงามความดีของท่าน ท่านทำคุณงามความดีของท่าน ถึงวาระสุดท้ายของชีวิตท่าน ใครเขาจะทำดีทำเลวขนาดไหนมันเรื่องของเขา เราจะทำความดีไว้ เราจะทำความดีไว้ ทำไว้ให้เป็นคติแก่โลก เอวัง